

Aan de leden van de raad van de gemeente Roosendaal

contactpersoon : Max van der Heijden

Roosendaal : 08-10-2024

onderwerp : Afdoeningsvoorstel motie 2024-M20 'Bevorderen van de leesvaardigheid bij de jeugd

ons zaaknummer : 943338

griffie nummer : 2024-M20

bijlage(n) : Plan van aanpak
'Bevorderen van
de
leesvaardigheid
van de jeugd'
2024-2027

Geachte leden van de raad,

Tijdens uw vergadering van 20 juni 2024 heeft u de motie 2024-M20 'Bevorderen van de leesvaardigheid bij de jeugd' aangenomen.

Middels deze motie verzocht u het college 1. Samen met maatschappelijke partners, zoals het onderwijs, een plan van aanpak op te stellen (bijv. m.b.t. het bibliotheeklidmaatschap) om de leesvaardigheid bij kinderen en jongeren binnen de gemeente Roosendaal te bevorderen; 2. De raad dit plan van aanpak uiterlijk voor de begrotingsbehandeling van de programmabegroting 2025 voor te leggen.

Wij delen uw zorgen en vinden het bevorderen van leesvaardigheid bij kinderen en jongeren ontzettend belangrijk. Dit onderwerp is daarom ook opgenomen in de Jeugdagenda 2024-2027, die samen met diverse maatschappelijke partners is gemaakt en op 20 juni 2024 unaniem door de gemeenteraad is aangenomen.

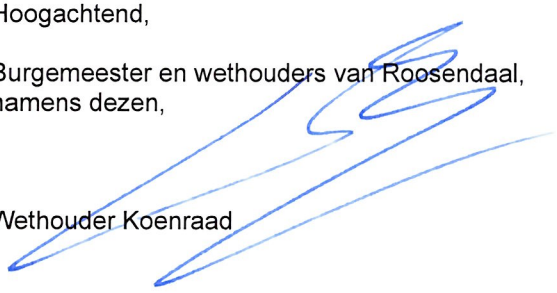
Voor het bevorderen van leesvaardigheid zijn binnen de Jeugdagenda ook financiële middelen gereserveerd. In samenwerking met het onderwijs en de bibliotheek is nu bijgevoegd plan opgesteld. Samen met onze partners bepalen we nu welke interventies we waar gaan uitvoeren voor zoveel mogelijk effect.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en stellen voor de motie 2024-M20 2024-M20 'Bevorderen van de leesvaardigheid bij de jeugd' af te doen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Roosendaal,
namens dezen,

Wethouder Koenraad

Motie 1 is met 15 stemmen voor (Roosendaalse Lijst, GroenLinks, PvdA, Burgerbelangen Roosendaal, Vitaal Liberaal, D66) en 14 stemmen tegen (VLP Roosendaal, VVD, CDA, Forum voor Democratie) aangenomen.

Motie

Bevorderen van de leesvaardigheid bij de jeugd

De gemeenteraad van Roosendaal in vergadering bijeen op 20 juni 2024, gehoord hebbende de beraadslagingen inzake het raadsvoorstel Jeugdagenda Roosendaal 2024-2027.

Overwegende dat:

- De leesvaardigheid van Nederlandse kinderen en jongeren de afgelopen jaren dramatisch gedaald is;
- Volgens onderzoek 1 op de 3 15-jarigen in Nederland onvoldoende leesvaardigheden heeft;
- Lezen en schrijven basisvaardigheden zijn die je keihard nodig hebt om mee te kunnen doen in de samenleving, maar ook belangrijk zijn voor een vervolgopleiding en om te functioneren in de arbeidsmarkt;
- Wie moeite heeft met lezen en schrijven dus moeilijker mee kan doen in de samenleving;
- De gemeente Roosendaal een maatschappelijke opgave heeft voor een geletterde samenleving;
- Specifieke maatregelen bij kunnen dragen aan het bevorderen van de leesvaardigheid bij kinderen en jongeren (denk hierbij aan het bibliotheeklidmaatschap voor kinderen en jongeren);

Verzoekt het college om:

1. Samen met maatschappelijke partners, zoals het onderwijs, een plan van aanpak op te stellen (bijv. m.b.t. het bibliotheeklidmaatschap) om de leesvaardigheid bij kinderen en jongeren binnen de gemeente Roosendaal te bevorderen;
2. De raad dit plan van aanpak uiterlijk voor de begrotingsbehandeling van de programmabegroting 2025 voor te leggen.

En gaat over tot de orde van de vergadering.

Namens,

GroenLinks, Chahira Mediani

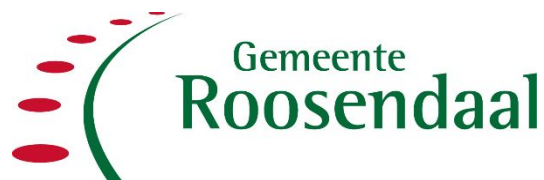
Burgerbelangen Roosendaal, Selda Bozkurt

PvdA, Björn Rommens

Vitaal Liberaal, Jac Wezenbeek

Plan van aanpak 'Bevorderen van de leesvaardigheid van de jeugd'

2024-2027

Inhoud

Aanleiding.....	3
Huidige situatie landelijk en lokaal.....	3
Situatieschets landelijk.....	3
Situatieschets in Roosendaal.....	4
Gezamenlijke bewezen aanpak in de leesvaardigheid van jongeren.....	5
Bewezen aanpak in de leesvaardigheid naar leeftijd.....	5
De basis: wat we al doen.....	6
Jonge kinderen (0-4 jaar).....	6
Kinderen (4-12 jaar).....	6
Jongeren (12-18 jaar).....	6
Algemeen.....	6
De uitbreiding: wat we nog willen/ gaan doen.....	8
Jonge kinderen (0-4 jaar).....	8
Kinderen (4-12 jaar).....	8
Jongeren (12-18 jaar).....	9
Algemeen.....	10
Organisatie.....	10
Monitoring.....	10
Financiën.....	10

Aanleiding

De afgelopen jaren is de leesvaardigheid van jongeren in Nederland aanzienlijk achteruitgegaan.¹ In 2022 haalde een derde van de leerlingen het benodigde leesniveau om goed mee te kunnen doen op school en in de maatschappij niet. In 2018 was dit nog een kwart van de leerlingen. Zij lopen hiermee het risico laaggeletterd het onderwijs te verlaten.

De redenen achter de verslechtering van de leesvaardigheid lijken divers. De trend van ontlezing is al voor een langere periode gaande. Jongeren lezen al ten opzichte van andere leeftijdsgroepen het minst en ook als steeds minder. Een van de redenen hiervoor is het bredere aanbod van tijdsbesteding, zoals telefoons, tablets, laptops en televisie. De voornaamste reden voor de recente achteruitgang heeft te maken met de schoolsluitingen tijdens de coronaperiode. Ook worden de grote nadruk op het begrijpend lezen waardoor kinderen minder leesplezier hebben én het lerarentekort genoemd als oorzaak.

De gevolgen van ontlezing kunnen groot zijn. Op korte termijn zien we dat kinderen die minder lezen bijvoorbeeld minder goed presteren op school, zich minder goed kunnen inleven in anderen en ook een lager studieadvies krijgen. Zij lopen kortom een achterstand op die niet makkelijk meer in te halen is tijdens hun schoolcarrière. Daar ondervinden zij op latere leeftijd de gevolgen van. We zien (in ergere gevallen) dat laaggeletterdheid ertoe leidt dat mensen meer moeite hebben om een baan te vinden en om volwaardig mee te doen in de maatschappij.

Daarnaast weten we dat de kinderen van ouders met een lage taalontwikkeling vaak tegen dezelfde problematiek aanloopt. Als een ouder laaggeletterd is, is de kans dat het kind dat ook wordt drie keer zo groot.

Huidige situatie landelijk en lokaal

Per leeftijdscategorie maken we inzichtelijk wat er speelt op het gebied van leesvaardigheid in algemene zin.

Situatieschets landelijk

Voor kinderen van 0 tot 4 jaar is de vroege leesontwikkeling cruciaal. In deze leeftijdsgroep ligt de focus op het stimuleren van taalvaardigheid en leesplezier door ouders en kinderopvang. Studies tonen aan dat kinderen die vanaf jonge leeftijd worden voorgelezen, betere taalvaardigheden ontwikkelen. ([Stichting Lezen](#)) ([Stichting Lezen](#)). Basisschoolleerlingen (4-12) hebben te maken met een daling in leesvaardigheid, vooral sinds de coronapandemie. De motivatie om te lezen is afgenomen en dit heeft invloed op hun leesprestaties. Hoewel interventies zoals voorleesprogramma's en leesbevordering op school beschikbaar zijn, is de effectiviteit hiervan afhankelijk van de implementatie en continuïteit ([Stichting Lezen](#)).

Middelbare scholieren (12-18), vooral de groep van 15-jarigen, hebben de grootste daling in leesvaardigheid doorgemaakt. Volgens het PISA-onderzoek van 2022 scoren Nederlandse 15-jarigen nu onder het internationale OESO-gemiddelde. Deze groep kampt met een gebrek aan motivatie en moeite met complexere leessituaties. Een derde van de jongeren loopt het risico om

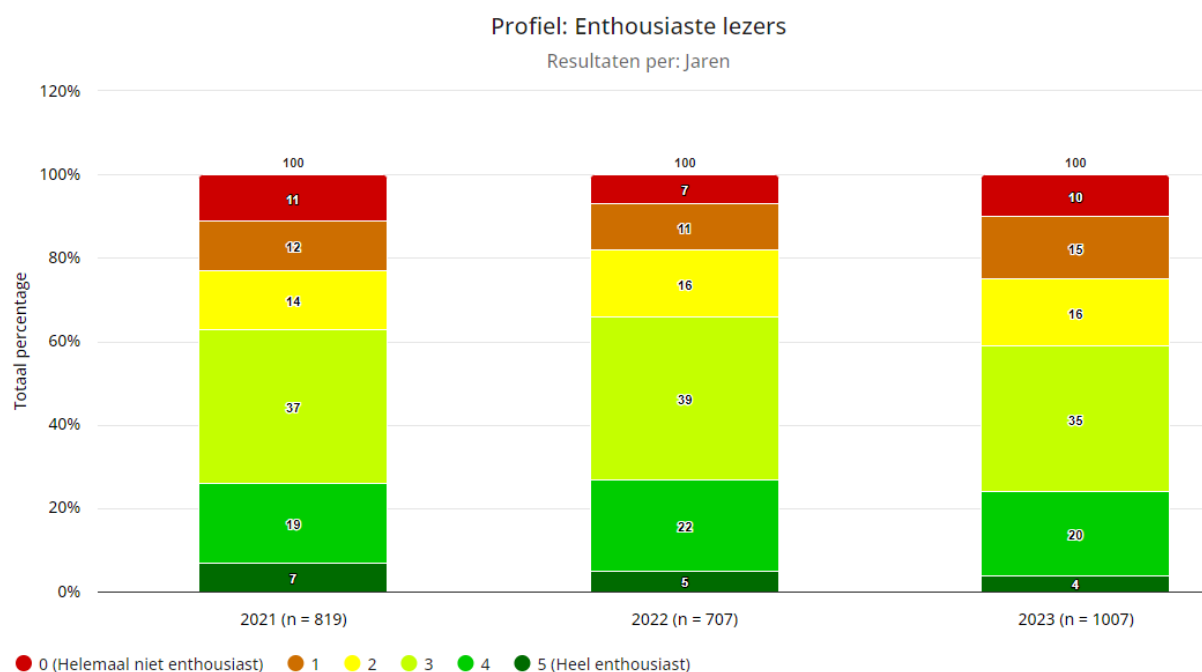
¹ [PISA \(pisa-nederland.nl\)](https://pisa-nederland.nl)

laaggeletterd het onderwijs te verlaten ([Stichting Lezen](#)) ([CPNB](#)). Voor jongvolwassenen (18-27) zijn specifieke gegevens over leesvaardigheid minder uitgebreid beschikbaar, maar de negatieve effecten van achteruitgang in eerdere leerjaren werken door in deze groep. De verschuiving naar digitale media en minder frequente boeklezing beïnvloeden hun leesvaardigheid negatief. ([Stichting Lezen](#)) ([CPNB](#)).

Situatieschets in Roosendaal

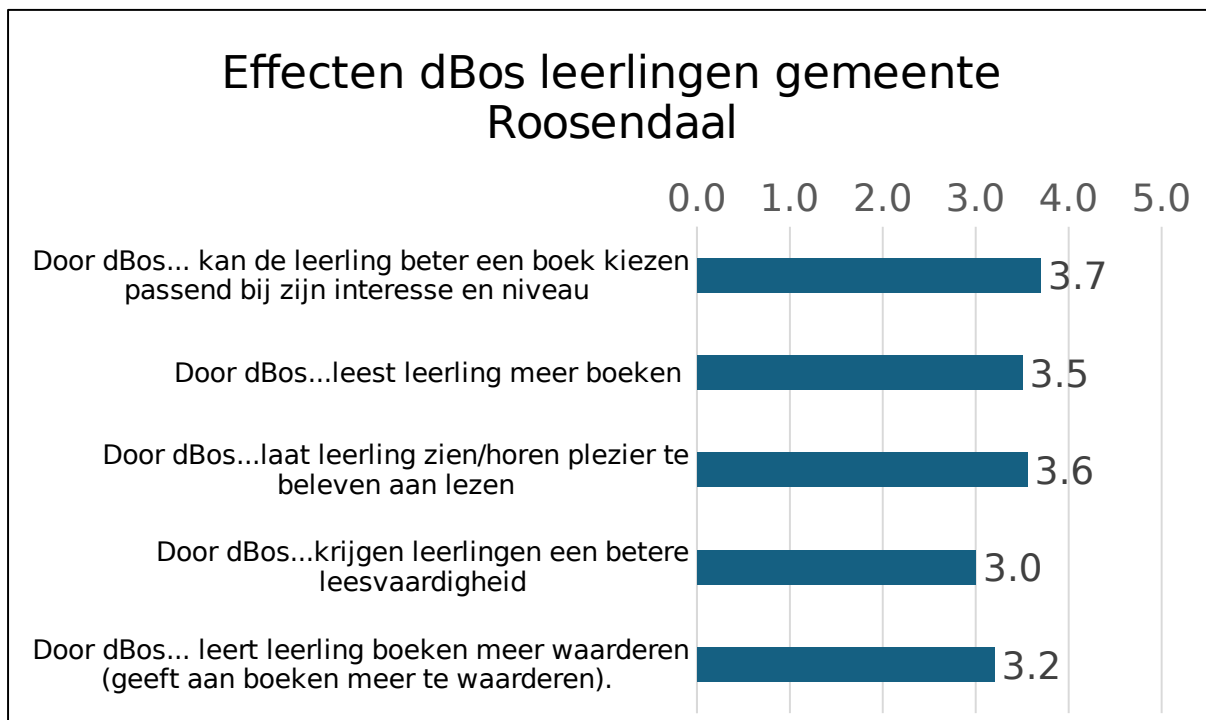
Bij de afspraak op het consultatiebureau op 2-jarige leeftijd controleert de jeugdverpleegkundige of het goed gaat met de taal- en spraakontwikkeling van het kind. Het is rond de leeftijd van 2 jaar namelijk gebruikelijk dat kinderen zinnnetjes met 2 of 3 woorden kunnen maken. In de afgelopen jaren is hier door Thuiszorg West-Brabant (TWB) geen afwijkingen in gezien in Roosendaal.

Op de basisschool zijn er verschillende momenten om de spraak-, taal- en leesontwikkeling te monitoren. Dit zijn de reguliere toetsmomenten op school, maar ook bijvoorbeeld de inzet van het programma Bibliotheek op school. Daarnaast wordt op het moment van schrijven de eerste metingen van de gemaakte wettelijke resultaatafspraken gedaan, waar onder andere taal onder valt. De resultaten van deze metingen komen eind 2024 beschikbaar. De afgelopen jaren is daarnaast de Bibliotheek op school monitor ingezet en is er een effectmeting gedaan onder 10 Roosendaalse basisscholen.

Figuur 1: Leesplezier onder Roosendaalse basisschoolleerlingen

De afgelopen jaren is het leesplezier onder basisschoolleerlingen iets afgenomen. Dit is met name te zien in het laatste jaar van de meting (2023). Daarbij zien we ook dat meisjes het leuker vinden om te lezen dan jongens. Beide uitkomsten komen overeen met landelijke cijfers rondom leesplezier.

Figuur 2: Effecten van de inzet van Bibliotheek op school (0 = negatief, 5 = positief effect)

Vanuit de reguliere toetsmomenten op school is ook in het voortgezet onderwijs te zien dat de leesvaardigheid van jongeren achteruit is gegaan de afgelopen jaren.

Gezamenlijke bewezen aanpak in de leesvaardigheid van jongeren

De gemeente, de kinderopvang, het onderwijs, de bibliotheek en andere partners zijn tot dit plan gekomen om de leesvaardigheid van (jonge) kinderen en jongeren (verder: jongeren) in Roosendaal te verbeteren. Gezamenlijk hebben wij een plan opgesteld dat voortbouwt op de basis die er al ligt. Via de Jeugdagenda 2024-2027 zetten wij ons in om de komende periode de leesvaardigheid van jongeren te bevorderen. Dit plan van aanpak behoort dan ook tot de uitvoering binnen de Jeugdagenda 2024-2027. De samenwerking zorgt voor een geïntegreerde aanpak, waarbij verschillende organisaties hun expertise bundelen om jongeren te motiveren en te ondersteunen bij het lezen.

Bewezen aanpak in de leesvaardigheid naar leeftijd

Voor zowel de reeds bestaande interventies als de aanvullende aanpak grijpen we in op succesvolle en bewezen methoden om de leesvaardigheid van jongeren te verbeteren. Voor de verschillende doelgroepen betreft dit het volgende.

Bij jonge kinderen (0-4 jaar) bevordert regelmatig voorlezen de taalontwikkeling en woordenschat, vooral met ouderlijke betrokkenheid. Dit helpt hen al vroeg interesse in boeken te ontwikkelen. Voor kinderen (4-12 jaar) verbetert lezen in de klas de leesvaardigheid en het leesbegrip, met differentiatie naar leesniveau en aandacht voor klanken als belangrijke factoren. Ook hier blijft ouderlijke ondersteuning van belang. Jongeren (12-27 jaar) lezen meer met toegang tot boeiende boeken en door het aanleren van leesstrategieën. Digitale leermiddelen

en boekbesprekingen in groepen versterken hun motivatie en begrip. Bij jongvolwassenen (18-27 jaar) verhogen leesbevorderingsprogramma's de leesvaardigheid en vakkennis, met digitaal lezen en kritische leesinstructie die tekstbegrip verder verbeteren.

Het gebruik van meerdere zintuigen, zoals zien, horen en voelen, versterkt het leerproces, terwijl gemotiveerde lezers vaker lezen en beter presteren. Daarnaast zijn goed opgeleide en getrainde leraren cruciaal voor de leesontwikkeling van kinderen. Deze verzameling van bewezen methoden om de leesvaardigheid van jongeren te verbeteren komen van het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO), de Onderwijsraad, CITO, Stichting Lezen en de International Literacy Association (ILA).

De basis: wat we al doen

In dit hoofdstuk verkennen we de initiatieven die momenteel worden ingezet om de leesvaardigheid van (jonge) kinderen en jongeren te verbeteren. Hieronder lichten we per doelgroep toe wat we in de gemeente Roosendaal al doen om de leesvaardigheid van jongeren te verbeteren. Deze lijst bestaat uit gemeentelijke initiatieven of initiatieven waar de gemeente bij betrokken is als partner.

Jonge kinderen (0-4 jaar)

Boekstart (Bibliotheek West-Brabant): ouders en jonge kinderen samen te lezen via gratis boekenpakketten en voorleesactiviteiten voor taalontwikkeling en cognitieve groei bevordert.

VoorleesExpress (Wijzijn) zet vrijwilligers in die 20 weken lang voorlezen bij gezinnen met kinderen (2-8 jaar), met als doel taalontwikkeling en leesplezier te vergroten.

In en Opstapje (Kober) biedt thuisbegeleiding aan ouders met kinderen van 1-4 jaar, gericht op het stimuleren van taal, cognitieve en sociale vaardigheden via spel.

Voorschoolse educatie ondersteunt kinderen (2-4 jaar) met een risico op taalachterstand via speelse, educatieve activiteiten die taal en motoriek stimuleren.

Kinderen (4-12 jaar)

Bibliotheek op school brengt bibliotheken en scholen samen om leesplezier en mediawijsheid te bevorderen via een uitgebreide collectie boeken en digitale middelen op school.

Nieuwkomersonderwijs biedt intensieve taallessen voor nieuwkomers gedurende een jaar

Schakelproject biedt kinderen met een taalachterstand extra ondersteuning.

Jongeren (12-18 jaar)

Bibliotheek op school bevordert leesplezier en mediawijsheid op middelbare scholen met boeken en digitale middelen.

Internationale Schakelklas (ISK) intensief taalonderwijs en culturele integratie voor nieuwkomers.

Algemeen

Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid ondersteunt gezinnen bij het verbeteren van taalvaardigheden, door samen te werken met bibliotheken, scholen en welzijnsorganisaties.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) pakt leerachterstanden door COVID-19 aan, met focus op taalvaardigheden.

Bibliotheekwerk het bevorderen van taal en leesplezier via boeken, digitale media en leesclubs.

De uitbreiding: wat we nog willen/ gaan doen

In dit hoofdstuk verkennen we aanvullende maatregelen om de taalvaardigheid van jongeren te verbeteren. Hoewel de inzet op basisvaardigheden er al is, zien we kansen om nog meer impact te maken. We richten ons op innovatieve lesmethoden, intensievere samenwerking met partners zoals de bibliotheek, en het gebruik van digitale tools. Hieronder lichten we per doelgroep toe wat we gaan doen en willen gaan doen om de leesvaardigheid van jongeren te verbeteren.

Jonge kinderen (0-4 jaar)

- *Verteltas/ Ontwikkeltas (Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen)*
De Verteltas/ Ontwikkeltas is een initiatief waarbij spelletjes en creatieve materialen naar huis wordt meegegeven aan gezinnen. Het doel is om thuis interactief en plezierig taalgebruik en andere ontwikkelingsgebieden te stimuleren. Door het aflopen van het NPO stopt ook de financiering. Door de bewezen methode hiervan en de positieve effecten onderzoeken we de mogelijkheden om de Verteltas/ Ontwikkeltas door te kunnen zetten en uit te breiden via bijvoorbeeld Onderwijsachterstandsmiddelen en/ of het Nationaal Programma Roosendaal.
- *Gratis voorschoolse educatie (Alle voorscholen in het NPR-gebied)*
Op het moment wordt voorschoolse educatie voor kinderen met (een risico op) een onderwijsachterstand deels gesubsidieerd vanuit de gemeente, afhankelijk van het inkomen van ouders. Met het NPR maken we de voorschoolse educatie voor kinderen die dat nodig hebben geheel gratis in het focusgebied. Zo nemen we alle financiële drempels weg om voorschoolse educatie te kunnen volgen.
- *Extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen (Alle voor- en vroegscholen in het NPR-gebied)*
Via het NPR wordt ingezet op extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen in het NPR-gebied. Dit zijn onderwijsassistenten of pedagogisch medewerkers die de samenwerking en de doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen borgen. Maar er ook voor zorgen dat er meer handen in de klas zijn om extra aandacht te besteden aan kinderen die dat nodig hebben op bijvoorbeeld het gebied van taal.
- *Trainingsaanbod op taal (Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen)*
Vanuit het NPR en vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid bieden we de voor- en vroegscholen divers trainingsaanbod aan. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld verbetering van de expertise op het gebied van traumasensitief werken, spelend leren, maar ook op het gebied van taal.

Kinderen (4-12 jaar)

- *Doorleesexpres (Wijzijn)*
Vanuit het Nationaal Programma Roosendaal (NPR) is de Doorleesexpres opgenomen als interventie om op te gaan zetten als uitbreiding op de Voorleesexpres. De DoorleesExpress is een programma dat kinderen van groep 4 tot en met 8 helpt bij het verbeteren van hun leesvaardigheid. Vrijwilligers lezen gedurende een periode van 20 weken regelmatig met de

kinderen, thuis of online. We starten hiermee in het NPR-gebied en evalueren de inzet om mogelijk voor heel Roosendaal in te zetten.

- **Uitbreiding Bibliotheek op school (*Bibliotheek West-Brabant*)**
De huidige inzet van de Bibliotheek op school is in Roosendaal beperkt tot 2 uur per week voor een leesmediaconsulent en wordt ook de collectie niet vervangen. Door deze effectief bewezen methode uit te breiden stimuleert de Bibliotheek op school de taalontwikkeling en het leesgedrag van kinderen, wat bijdraagt aan betere schoolprestaties. De collectie wordt hiermee vernieuwd en de leesmediaconsulent is meer uur beschikbaar op school. Dit in cofinanciering met het onderwijs. We werken de uitbreiding van Bibliotheek op school verder uit.
- **Verteltas/ Ontwikkeltas (*Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen*)**
De Verteltas/ Ontwikkeltas is een initiatief waarbij spelletjes en creatieve materialen naar huis wordt meegegeven aan gezinnen. Het doel is om thuis interactief en plezierig taalgebruik en andere ontwikkelingsgebieden te stimuleren. Door het aflopen van het NPO stopt ook de financiering. Door de bewezen methode hiervan en de positieve effecten onderzoeken we de mogelijkheden om de Verteltas/ Ontwikkeltas door te kunnen zetten en uit te breiden via bijvoorbeeld Onderwijsachterstandsmiddelen en/ of het Nationaal Programma Roosendaal.
- **Extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen (*Alle voor- en vroegscholen in het NPR-gebied*)**
Via het NPR wordt ingezet op extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen in het NPR-gebied. Dit zijn onderwijsassistenten of pedagogisch medewerkers die de samenwerking en de doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen borgen. Maar er ook voor zorgen dat er meer handen in de klas zijn om extra aandacht te besteden aan kinderen die dat nodig hebben op bijvoorbeeld het gebied van taal.
- **Trainingsaanbod op taal (*Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen*)**
Vanuit het NPR en vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid bieden we de voor- en vroegscholen divers trainingsaanbod aan. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld verbetering van de expertise op het gebied van traumasensitief werken, spelend leren, maar ook op het gebied van taal.
- **Krant in de Klas is een programma waarin kinderen de actualiteit verkennen door samen de krant te lezen. Dit initiatief verbetert hun tekstbegrip en houdt hen beter op de hoogte van actuele gebeurtenissen. Ze leren feiten van meningen onderscheiden en worden blootgesteld aan verschillende perspectieven op diverse onderwerpen. Hierdoor ontwikkelen ze niet alleen hun leesvaardigheden, maar ook hun kritisch denken en betrokkenheid bij de wereld om hen heen. We werken de promotie van Nieuws in de klas verder uit met de betrokken partners.**

Jongeren (12-18 jaar)

- **Verbinding maken Internationale Schakelklas en de bibliotheek (*Bibliotheek West-Brabant en Curio*)**
Met de voortgezet onderwijs scholen, het middelbaar beroepsonderwijs en de bibliotheek gaan we in gesprek om tot een intensievere samenwerking te komen. Met de bedoeling dat er verschillende initiatieven ontstaan waar jongeren meer in aanraking komen en begeleiding/ ondersteuning krijgen bij het lezen.

Algemeen

- *Lezen op recept (TWB en Bibliotheek West-Brabant)*
Lezen op Recept stimuleert vanuit het consultatiebureau gezinnen om samen te lezen als een therapeutische activiteit die taalvaardigheid bevordert. Het initiatief biedt boeken aan die ouders kunnen gebruiken om de taalvaardigheid van henzelf en hun kinderen te verbeteren. Door boeken te lezen die passen bij de ontwikkelingsfase en interesses van zowel ouders als kinderen, stimuleert Lezen op Recept de communicatie, woordenschat en begripsvaardigheden binnen gezinnen. We onderzoeken de effectiviteit en ervaringen van Lezen op recept in andere gemeenten en onderzoeken de financiering hiervan via bijvoorbeeld Onderwijsachterstandsmiddelen en/ of het Nationaal Programma Roosendaal.
- *Spelothek (n.t.b.)*
Speelgoed helpt bij de taalontwikkeling van kinderen. Een speelgoedkeukentje brengt woorden aan bod aan basiswoorden, zoals bord, glas, pan, brood, bestek, etc. Vanuit de Jeugdagenda 2024-2027 onderzoeken we de mogelijkheid om een spelothek op te zetten in samenwerking met verschillende partijen.

Organisatie

De aanpak van de verbetering van de leesvaardigheid van jongeren wordt een terugkerend gespreksonderwerp op de agenda's van de overleggen binnen de Jeugdagenda 2024-2027. Daar bespreken en besluiten we over verschillende initiatieven, doen we evaluaties van uitgevoerde acties en borgen we succesverhalen om de leesvaardigheid van jongeren te verbeteren.

Monitoring

De evaluatie van de aanpak en de monitoring van de effecten verlopen via de reguliere werkwijze van evaluatie en monitoring van de Jeugdagenda 2024-2027. Het Plan van aanpak 'Bevorderen van de leesvaardigheid van de jeugd' maakt daar onderdeel van uit.

Specifiek voor het Plan van aanpak 'Bevorderen van de leesvaardigheid van de jeugd' volgen we de landelijke data, de data vanuit het programma Bibliotheek op school en de data komend uit de gemaakte Resultaatafspraken met de kinderopvang en het onderwijs en spelen daar op in.

Financiën

De huidige inventarisatie van de voorgestelde interventies zorgen voor het volgende financiële plaatje. De verschillende interventies worden echter eerst verder onderzocht en besproken met de betreffende partners, uitgewerkt en bepaald waar de interventies worden ingezet. Dan kunnen de definitieve financiën daarvoor worden opgesteld.

Overzicht uitbreiding: wat we nog willen/ gaan doen

Leeftijd	Activiteit	Inschatting van de kosten
0-4-jaar		
Verteltas/ Ontwikkeltas (<i>Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen</i>)	De Verteltas is een initiatief waarbij een tas gevuld met prentenboeken, spelletjes en creatieve materialen naar huis wordt gegeven aan gezinnen.	De kosten per voor- en vroegschool combinatie zijn € 15.000 (€ 5.000 voorschool en € 10.000 vroegschool). <u>In overleg met partners om verder uit te werken en keuzes te maken.</u>
Gratis voorschoolse educatie (<i>Diverse kinderopvangorganisaties in het NPR-gebied</i>)	NPR maakt de voorschoolse educatie in focuswijken voor kinderen met verwijzing geheel gratis.	Bekostigd via NPR.
Extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen (<i>Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen in het NPR-gebied</i>)	Onderwijsassistenten of pedagogisch medewerkers die de samenwerking en de doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen borgen.	Bekostigd via NPR.
4-12-jaar		
Doorleesexpres (<i>Wijzijn, in het NPR-gebied</i>)	De DoorleesExpress is een programma dat kinderen van groep 4 tot en met 8 helpt bij het verbeteren van hun leesvaardigheid.	Bekostigd via NPR.
Verteltas/ Ontwikkeltas (<i>Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen</i>)	De Verteltas is een initiatief waarbij een tas gevuld met prentenboeken, spelletjes en creatieve materialen naar huis wordt gegeven aan gezinnen.	De kosten per voor- en vroegschool combinatie zijn € 15.000 (€ 5.000 voorschool en € 10.000 vroegschool). <u>In overleg met partners om verder uit te werken en keuzes te maken.</u>
Uitbreiding Bibliotheek op school (<i>Bibliotheek West-Brabant</i>)	Inzet leesmediaconsulent en vervanging collectie boeken.	Kosten op basis van 34 scholen: - 175.000 euro voor meer uren - 220.000 euro voor uitgebreide collectie <u>In overleg met partners om verder uit te werken en keuzes te maken. Waarschijnlijk een vorm van cofinanciering met partners.</u>
Extra beroepskrachten in de voor- en vroegscholen (<i>Diverse kinderopvangorganisaties en basisscholen in het NPR-gebied</i>)	Onderwijsassistenten of pedagogisch medewerkers die de samenwerking en de doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen borgen.	Bekostigd via NPR.
Krant in de klas	Nieuwsmedia voor het onderwijs.	-
12-18-jaar		
Verbinding maken Internationale Schakelklas en de bibliotheek (<i>Bibliotheek West-Brabant en Curio</i>)	Met de voortgezet onderwijs scholen, het middelbaar beroepsonderwijs en de bibliotheek gaan we in gesprek om tot een intensievere samenwerking te komen.	-
Algemeen		
Lezen op recept (<i>TWB en Bibliotheek West-Brabant</i>)	Lezen op Recept stimuleert vanuit het consultatiebureau gezinnen om samen te lezen als een therapeutische activiteit die taalvaardigheid bevordert.	Kosten € 60.000 per jaar. Lezen op recept in BOZ niet bewezen nog. Andere vorm in USA wel bewezen. <u>In overleg met partners om verder uit te werken en keuzes te maken.</u>
Spelothek (<i>n.t.b.</i>)	Speelgoed helpt bij de taalontwikkeling van kinderen. Een	Bekostigd via Jeugdagenda.